

определённых воспитательных ситуациях. По мнению автора, эстетико-воспитательная технология должна быть гибкой, ведь ее содержание и структура определяются особенностями конкретного произведения. Воспитательные задачи не ограничиваются только художественными качествами объектов; они направлены на всестороннее мировоззренческое и духовное развитие школьников.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, воспитательная технология, технологический подход, искусство, архитектура, эстетическое воздействие, эстетическое восприятие.

The article discusses the possibility of using the art of architecture in technologies of aesthetic education. In recent years, in pedagogical science and practice has increased the relevance of the development and implementation of effective educational technologies, including the field of aesthetic education. It is caused by the need to optimize the educational process, improving its quality, to ensure efficiency. The range of tasks of this article is associated with the need to define the technological approach to aesthetic education of pupils by means of the art of architecture. It concerns the definition of the logic of building technology, conditions, methods and approaches to ensure its effectiveness, features of the analysis of works of architecture in certain educational situations, coordination with global educational objectives (eg orientation on patriotic and environmental education). As a result, we conclude that the aesthetic and educational technology may not be formal and standard. It can and should be flexible, because of its content and structure are determined by the peculiarities of the particular creation or group of creations. Educational objectives are not limited to artistic features of objects, and directed to the full development of children, expanding their worldview. This leads to the need for further scientific and methodological development of specific educational situations through the use of the art of architecture and synthesis of arts, which is implemented exactly in the architectural environment.

Keywords: aesthetic education, educational technology, technological approach, art, architecture, aesthetic effect, aesthetic perception.

УДК 372.3.03:[16:51]

Русин Надія Михайлівна,
старший викладач,
Мукачівський державний університет

СПЕЦИФІКА РОЗВИТКУ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті проаналізовано наукові і педагогічні дослідження з питань специфіки розвитку логіко-математичних здібностей у дітей дошкільного віку. Логіко-математичні здібності сприяють формуванню особистості дитини, навчанню дітей творчо мислити, вихованню активного ставлення до здобуття знань, розвиток їх інтелектуальних і творчих здібностей, логічного мислення, моральний розвиток, патріотизм, засвоєння етичних норм – завдання, важливість яких визначається вимогами часу.

Ключові слова: логіко-математичні здібності, дошкільний навчальний заклад, логіко-математичний розвиток, мислення, логічне мислення, логічні операції.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку освіти в Україні відображає зміни в соціально-економічному та політичному житті. Основні напрями розвитку освіти, що визначені «Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки», Базовим компонентом дошкільної освіти, Законом України «Про дошкільну освіту», передбачають модернізацію системи освіти в усіх її галузях. Завдання модернізації освіти визначають: відхід від авторитарної педагогіки; створення умов для формування активної, відповідальної, творчої мислячої особистості, здатної до самоосвіти та саморозвитку; забезпечення умов для реалізації та самореалізації сутнісних сил дитини у різних видах її діяльності, розвитку її логічного мислення. На сучасному етапі розвитку системи дошкільної освіти найбільшої вагомості набула потреба пошуку нових форм виховання і навчання, яка сприяла б особистісному зростанню дошкільника. Формування особистості дитини, навчання дітей творчо мислити, виховання активного ставлення до здобуття знань, розвиток їх інтелектуальних і творчих здібностей, логічного мислення, – завдання, важливість яких визначається вимогами часу.

Цілеспрямований розвиток здібностей є найбільш складною і суперечливою проблемою формування знань,

умінь і навичок як основних складових, що визначають готовність дитини до діяльності й усвідомленої поведінки. Прагнення розв'язати її зумовлене постійно зростаючою потребою суспільства удосконалити умови підготовки дитини до трудової діяльності та спілкування як провідних форм її взаємодії із соціальним і природним середовищем. Здібності – індивідуально-психологічні якості особистості, що передбачають і забезпечують успішність виконання нею діяльності.

Метою статті є аналіз наукових досліджень з питань розвитку логіко-математичних здібностей у дітей дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Термін «здібності», незважаючи на його давнє і широке застосування та наявність у літературі багатьох його визначень, неоднозначний.

Здібності являють собою високий рівень розвитку загальних і спеціальних знань, умінь і навичок, що забезпечують успішне виконання людиною різних видів діяльності. Дане визначення з'явилося і було прийняте в XVIII-XIX ст., часто використовується і зараз.

Здібності – це те, що не зводиться до знань, умінь і навичок, а пояснює (забезпечує) їх швидке набуття, закріплення й ефективне використання на практиці. Це

визначення прийняте зараз і найбільше поширене. Водночас воно є найбільш вузьким і найбільш точним.

Проблема здібностей є складною та багатогранною. Її комплексне дослідження проводиться на психофізіологічному, психологічному і соціально-психологічному рівнях. У вітчизняних і зарубіжних вчених існують значні розбіжності при тлумаченні самого поняття "здібності". Продовжуються дискусії про роль біологічного і соціального в структурі здібностей, залишається нерозв'язаним питання діагностики і вимірювання здібностей, продовжуються наполегливі пошуки ефективних стратегій формування і розвитку здібностей до конкретних видів діяльності. Кожен з авторів (Б.М. Теплов, К.К. Платонов, О.Г. Ковальов, М.М.Дудник, Л.В.Білоусько та ін.) дає своє визначення поняття "здібності", яке, в принципі, є вірним і разом з тим неповним [2].

Основні правила в розвитку здібностей людини сформулював С.Л.Рубінштейн, а саме: розвиток здібностей відбувається по спіралі, а реалізація можливості, яку пропонують здібності одного рівня, відкриває можливості для подальшого їх розвитку, отже, для розвитку здібностей більш вищого рівня.

Загальний закон утворення здібностей полягає в тому, що вони формуються в процесі оволодіння і виконання тих видів діяльності, для яких вони необхідні. Здатності не є щось раз і назавжди визначене, вони формуються і розвиваються в процесі навчання, у процесі вправи, оволодіння відповідною діяльністю, тому потрібно формувати, розвивати, виховувати, удосконалити здатності дітей і не можна заздалегідь точно передбачати як далеко може піти цей розвиток [3].

По-перше, багато хто вважає, що математичні здібності полягають насамперед у здатності до швидкого і точного обчислення (зокрема в розумі). Насправді обчислювальні здібності далеко не завжди пов'язані з формуванням справді математичних (творчих) здібностей. По-друге, багато хто думає, що здатні до математики школярі відрізняються гарною пам'яттю на формули, цифри, числа. Однак, як вказує академік А. Н. Колмогоров, успіх у математиці найменше заснований на здатності швидко і міцно запам'ятовувати велику кількість фактів, цифр, формул. Нарешті, інша частина дослідників вважають, що одним з показників математичних здібностей є швидкість розумових процесів. Особливо швидкий темп роботи сам по собі не має ніяких відношень до математичних здібностей. Дитина може працювати повільно і неквапливо, але в той же час вдумливо, творчо, успішно просуваючи в засвоєнні математики [3].

В.А. Крутецкий у книзі "Психологія математичних здібностей дошкільників" розрізняє дев'ять здібностей (компонентів математичних здібностей):

1) здатність до формалізації математичного матеріалу, до відділення форми від змісту, абстрагуванню від конкретних кількісних відносин і просторових форм і оперуванню формальними структурами, структурами відносин і зв'язків;

2) здатність узагальнювати математичний матеріал, виділяти головне, відволікаючи від несуттєвого, бачити загальне в зовні різному;

3) здатність до оперування числовою і знаковою символікою;

4) здатність до «послідовного, правильно розчленованого логічного міркування», пов'язаного з потребою в доказах, обґрунтуванні, висновках;

5) здатність скорочувати процес міркування, мислити згорнутими структурами;

6) здатність до оборотності розумового процесу (до переходу з прямого на зворотний хід думки);

7) гнучкість мислення, здатність до переключення від однієї розумової операції до іншої, воля від сковаючого впливу шаблонів і трафаретів;

8) математична пам'ять. Можна припустити, що її характерні риси також впливають з особливостей математичної науки, що це пам'ять на узагальнення, формалізовані структури, логічні схеми;

9) здатність до просторових уявлень, що прямим чином зв'язана з наявністю такої галузі математики як геометрія [4].

Модернізація освітньої галузі «Математика» у контексті завдань на сучасному етапі орієнтована, насамперед, на забезпечення розвитку пізнавальних здібностей дошкільника (мислення, пам'яті, уявлень, мови), алгоритмічної культури, вмінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між фактами, обґрунтовувати твердження, математизувати реальні ситуації.

Під поняттям логіко-математичного розвитку ми розуміємо якісні зміни в пізнавальній діяльності дитини, що відбуваються внаслідок розвитку математичних умінь і пов'язаних з ними логічних операцій.

Логіко-математична компетентність передбачає вміння дитини самостійно здійснювати (у межах вікового періоду):

- класифікацію геометричних фігур, предметів, множин;
- серіацію, тобто впорядкування за величиною, масою, об'ємом, розташуванням у просторі й часі;
- обчислення та вимірювання кількості, відстані, довжини, ширини, висоти, об'єму, маси, часу.[6]

Результати досліджень. У чинних до цього часу вітчизняних програмах виховання та навчання у дитячому садку немає істотних відмінностей у змісті цього розділу. Логічним операціям відводиться окреме місце: дітям пропонують побудувати ряд величин, класифікувати геометричні фігури за величиною, формою тощо. Знання, які дістають діти, не гарантують їм достатньої компетентності у різних життєвих ситуаціях, бо вони існують самі по собі, відокремлено від життя. Математичні уявлення формуються та закріплюються на заняттях з математики, інколи застосовуються в дидактичних іграх і лише епізодично діти застосовують набуті знання та вміння у повсякденному житті.

Виходячи з положень концепції Базового компонента дошкільної освіти, педагог має озброїти дитину насамперед умінням жити, сприймати життя в цілісності. Це значно складніше й багатогранніше, ніж окремо формувати системи знань та вмінь з математики, природознавства, грамоти тощо. Дитина не володітиме істинним світоглядом, якщо не вмітиме цілісно сприймати світ. Саме тому блок логіко-математичних умінь включає кожна сфера Базового компонента [1].

Результатом освітньої роботи, передбачуваної Базовим компонентом, є не лише пізнавальний аспект, а й емоційно-ціннісний та поведінковий.

Навчання матиме розвивальний характер лише у тому разі, якщо дитину включити у розвивальну, а отже, й самостійну діяльність, яка розгортається під різними педагогічними впливами, серед яких домінує особистісно розвивальне спілкування вихователя з вихованцем. Зрештою, дитина має бути суб'єктом такої діяльності.

Зрозуміло, що під час згаданої діяльності логічні та математичні операції взаємопов'язані. Логіко-математичні вміння виступають тут свідченням життєздатності дитини. Саме тому в основу змістових ліній логіко-математичного аспекту програми «Дитина в дошкільні роки» покладено як математичні, так і логічні операції, користуючись при цьому термінами: логіко-математичний розвиток, логіко-математична компетенція.

На заняттях із математики інтерес дітей до виконання практично-пізнавальних завдань поступово починає переростати в інтерес до інтелектуальної роботи, до виконання завдань, що потребують розумових зусиль. У них починає розвиватись потреба в розумовій діяльності. У дітей така потреба виникає поступово, але має велике значення в житті. Виховання такої потреби є складовим позитивним моментом у формуванні особистості дитини.

Отже, математичні здібності - це здатність утворювати на математичному матеріалі узагальнені, згорнуті, гнучкі й обернені асоціації та їх системи. Здібності не є чимось раз і назавжди зумовленим, вони формуються і розвиваються в процесі навчання, в процесі вправ, оволодіння відповідною діяльністю, тому потрібно формувати, розвивати, виховувати, удосконалювати здібності дітей і не можна наперед точно передбачати як далеко може піти цей розвиток.

Для розумового розвитку дошкільників та підготовки їх до школи велике значення мають заняття з розвитку елементарних математичних уявлень та розвитку математичних здібностей.

Не слід думати, що розвинене логічне мислення – це природний дар, з наявністю або відсутністю якого слід змиритися. Існує велика кількість досліджень, які підтверджують, що розвитком логічного мислення можна і потрібно займатися (навіть у тих випадках, коли природні задатки дитини в цій області вельми скромні).

Завдання вихователя дитячого саду проводити заняття з математики, включити всіх дітей в активне і систематичне засвоєння програмного матеріалу. Для цього він перш за все повинен добре знати індивідуальні особливості дітей, ставлення їх до таких занять, рівень їх математичного розвитку і ступінь розуміння ними нового матеріалу [2].

Для формування математичних здібностей вихователь має допомогти дітям у засвоєнні програмного матеріалу, розвинути їх інтерес до занять, забезпечити активну участь всіх дітей у загальній роботі, що веде за собою розвиток їх розумових здібностей, уваги, попереджає інтелектуальну пасивність в окремих дітей, виховує наполегливість, цілеспрямованість та інші вольові якості.

Вихователь повинен дбати про формування у дітей здібностей до проведення лічильних операцій, навчити їх застосовувати отримані раніше знання, творчо підходити до вирішення запропонованих завдань. Враховуючи важливість математичного розвитку у всебічному

розвитку дитини, педагог повинен всіляко піклуватися про те, щоб всі діти брали участь у заняттях, виявляли свою активність та ініціативу. Особливе значення має планування і облік виконаної роботи.

Багато батьків думають, що головне при підготовці до школи - це познайомити дитину з цифрами і навчити її писати, додавати і віднімати (на ділі це звичайно виливається в спробу вивчити напам'ять результати додавання і віднімати в межах 10). Однак при навчанні математики за підручниками сучасних розвиваючих систем (система Л. В. Занкова, система В. В. Давидова, система "Гармонія", "Школа 2100" і ін.) ці вміння дуже недовго виручають дитини на уроках математики. Запас заучених знань кінчається дуже швидко (через місяць-два), і не сформованість власного уміння продуктивно мислити (тобто самостійно виконувати зазначені вище розумові дії на математичному змісті) дуже швидко приводить до появи "проблем з математикою".

Однак не слід думати, що розвинуте логічне мислення - це природний дар. Існує велика кількість досліджень, що підтверджують, що розвитком логічного мислення можна і потрібно займатися (навіть у тих випадках, коли природні задатки дитини в цій області дуже скромні).

Основною умовою розвитку мислення дітей є цілеспрямоване навчання. Розвиток мислення виявляється в поступовому розширенні змісту думки, в послідовному виникненні форм і способів розумової діяльності та зміни їх у процесі загального формування особистості. Одночасно у дитини розвивається здатність до розумової діяльності – пізнавальні інтереси. Проте підґрунтя розвитку логічного мислення закладається ще в дошкільному віці.

Логічне мислення формується на основі наочно-образного і є вищою стадією мислення взагалі. Дослідження психологів доводять, що лише на чотирнадцятому році життя дитина досягає стадії формально-логічних операцій, після чого її мислення стає все більш схожим на мислення дорослої людини [5].

Особливо слід виділити вимоги до формування у дітей певних математичних дій: накладання, прикладання, перераховування, відраховування, вимірювання і т.д. Саме оволодіння діями здійснює найбільший вплив на розвиток.

У Базовому компоненті дошкільної освіти особлива увага приділяється логіко-математичному розвитку дитини, тобто йдеться про якісні зміни, які відбуваються з розвитком уміння здійснювати математичні та логічні операції, а саме: класифікацію, серіацію, вимірювання та обчислення. Оволодіння цими операціями оптимізує загальний розвиток дітей. Діти мають виявляти ініціативу, творчість, незалежність, елементарну критичність, оптимізм, коли трапляються труднощі, наполегливість, уміння доводити розпочате до кінця, брати на себе відповідальність за допущені помилки [1].

Аналіз різних (варіативних) програм з математики у дитячому садку дозволяє зробити висновок, що основним у їх змісті є досить широке коло уявлень і понять: кількість, число, множина, підмножина, величина, міра, форма предмета і геометричні фігури; уявлення і поняття про простір (напрямок, відстань, взаємне розміщення предметів у просторі) і час (одиниці виміру

часу, деякі його особливості). При цьому важливо підкреслити, що кожне логіко-математичне поняття формується поступово, поетапно, за лінійно-концентричним принципом.

Логічні прийоми розумових дій - порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікація, серіація, аналогія, систематизація, абстрагування - у літературі також називають логічними прийомами мислення. При організації спеціальної розвиваючої роботи над формуванням і розвитком логічних прийомів мислення спостерігається значне підвищення результативності цього процесу незалежно від вихідного рівня розвитку дитини.

Для вироблення визначених математичних умінь і навичок необхідно розвивати логічне мислення дошкільників. Тому необхідно навчити дитину вирішувати проблемні ситуації, робити висновки, приходити до логічного висновку. Розв'язання логічних завдань розвиває здатність виділяти істотне, самостійно підходити до узагальнень.

Логічні ігри математичного змісту виховують у дітей пізнавальний інтерес, здатність до творчого пошуку, бажання й уміння учинитися. Незвична ігрова ситуація з елементами проблемності, характерними для кожного цікавого завдання, завжди викликає інтерес у дітей.

Цікаві завдання сприяють розвитку в дитини уміння швидко сприймати пізнавальні задачі і знаходити для них вірні рішення. Діти починають розуміти, що для правильного рішення логічної задачі необхідно зосередитися, вони починають усвідомлювати, що така цікава задачка містить у собі деякий "підступ" і для її рішення необхідно зрозуміти, у чому отут хитрість [5].

Математика сприяє виробленню особливого виду пам'яті, спрямованої на узагальнення, творення логічних схем, формалізованих структур, виховує здатність до просторових уявлень. Наявність математичних здібностей в одних дітей і недостатня розвинутість їх в інших вимагає від вихователя постійного пошуку шляхів формування і розвитку таких здібностей.

Мета сучасної освіти полягає в загальнокультурному, особистісному і пізнавальному розвитку дітей дошкільного віку, здатних забезпечити таку ключову компетенцію, як уміння вчитися, здатність до саморозвитку і самовдосконалення.

Аналіз психолого-педагогічних досліджень

аспектів дидактичних і психофізіологічних основ математичного розвитку дошкільників, які розглядалися низкою вчених, засвідчує значущість окресленої проблеми математичного розвитку дітей у процесі формування математичної обізнаності в дошкільному віці. У зв'язку з цим виникла нагальна потреба перебудови змісту навчання математики в дитячому садку, що знайшло відгук у працях класиків та сучасників вітчизняної і зарубіжної педагогічної, психологічної науки.

Доведено, що чільне місце в математичному розвитку дошкільника у процесі формування початкових математичних понять посідає оволодіння дітьми відповідними, насамперед практичними, а також і розумовими діями. Необхідно навчати дітей узагальнених прийомів і способів діяльності, здійснювати логіко-математичний розвиток дошкільнят, поєднуючи різні форми пізнавальної діяльності (індивідуально-фронтальні, колективно-фронтальні) та паралельно застосовуючи індивідуально-групову, колективно-групову та індивідуальні форми на фоні фронтальної організації праці. Такий варіант дає змогу здійснювати особистісний підхід до дітей у процесі формування початкових математичних понять, що уможливило їх математичний розвиток.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Основними передумовами формування математичних здібностей у дітей можна вважати наступні: діагностика наявного рівня певних здібностей; проблемно-евристичне навчання та особливе конструювання навчального процесу, виходячи з системного підходу, що сприятиме розвитку самостійності, творчого підходу; спеціально організоване навчання основам наукових методів дослідницької роботи; диференційований підхід в процесі виховання; перехід від масово-репродуктивного до індивідуально-творчого підходу в роботі з дітьми; розвиток логічного мислення; вчити прийомам аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння; виховувати пізнавальний інтерес, здатність до творчого пошуку, бажання і уміння вчитися. Тому використання різних форм і засобів навчання для формування логіко-математичних здібностей в роботі дошкільних навчальних закладів відповідає вимогам підготовки дітей дошкільного віку до навчання в школі.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти. / Дошкільне виховання. – 2012. – №1. – С. 6–19.
2. Білоусько Л. В. Сучасні підходи до логіко-математичної компетентності у дітей старшого дошкільного віку [Текст] / Л. В. Білоусько, В. І. Барабаш // Обдарована дитина. – 2013. – № 10. – С. 2–8.
3. Дудник М. Розвиток математичних здібностей і логічного мислення дошкільників / М. Дудник // Науковий потенціал студентської молоді XXI століття : зб. наук. праць / Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Психолого-педагогічний ф-т. – Полтава, 2009. – Вип. 9, Ч. 2. – С. 130–132. – [74.580 / Н34].
4. Крутецький В.А. Психологія математичних здібностей дошкільників / В. А. Крутецький. - М., «Просвещение», - 1968р.- с.295
5. Павелків Р. В. Дитяча психологія / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. – К: - Академвидав, 2011. – 376 с.
6. Старченко В. Сучасний погляд на логіко-математичну компетентність дошкільника / Валентина Старченко // Дитячий садок. – 2009. – №27. – С. 28–30.

В статті проаналізовані наукові та педагогічні дослідження по вопросам специфіки розвитку логіко-математичних способностей у дітей дошкільного віку. Логіко-математичні способності допомагають формуванню особистості дитини, навчанню дітей творчо мислити, вихованню активного ставлення до оточення, розвитку їх інтелектуальних та творчих здібностей, логічного мислення, морального розвитку,

патриотизм, усвоение этических норм - задача, важность которых определяется требованиями времени.

Ключевые слова: логико-математические способности, дошкольное учебное заведение, логико-математический развитие, мышление, логическое мышление, логические операции.

The current stage of development of education in Ukraine reflects changes in the socio-economic and political life. Guidelines for Development of Education defined "National Strategy of Education Development in Ukraine for 2012-2021 years" basic component of pre-school education, the Law of Ukraine "On Preschool Education" include the modernization of education in all its branches. The task of modernization of education determine: a departure from the authoritarian pedagogy; creating conditions for the formation of an active, responsible, creative thinking person capable of self-education and self-development; providing conditions for the implementation and fulfillment of the essential powers of the child in different types of activities, development of logical thinking. The purpose of this article is to analyze the research on the development of logical-mathematical abilities in preschool children. The problem is complex skills and multifaceted. Its comprehensive study conducted on the physiological, psychological and socio-psychological levels. In domestic and foreign scientists there are significant differences in the interpretation of the term "capacity". Continue the discussion on the role of biological and social abilities in structure remains unresolved questions of diagnostics and measurement capabilities, continue persistent search for effective strategies for the formation and development capabilities to specific activities. Each of the authors (BM Teplov, KK Platonov, AG Kovalev, MM. Dudnik, L.V. Bilousko etc.) Gives his definition of "capacity" which, in principle, is correct, yet incomplete. Analysis of psychological and educational research and didactic aspects of physiological mathematical foundations of preschoolers who examined a number of scientists, confirms the significance of the problems outlined mathematical development of children in the process of mathematical knowledge in preschool. In this regard, there is an urgent need of restructuring the content of teaching mathematics in kindergarten, which found echo in the writings of classical and contemporary domestic and foreign educational, psychological science. Proved that prominent in mathematical development of preschoolers in the process of initial mastery of mathematical concepts takes children related primarily practical, but also mental actions. It is necessary to teach children generalized methods and ways of life, to logical and mathematical development of preschool children, combining different forms of cognitive activities (individual front, collective front) and simultaneously applying individual group, collective group and individual forms in front of the background work. This option allows you to make a personal approach to children in the process of initial mathematical concepts that makes possible their mathematical development. The purpose of modern education is the general cultural, personal and cognitive development of students that can provide this key competence as the ability to learn, the capacity for self-development and self-improvement. Analysis of psychological and educational research and didactic aspects of physiological mathematical foundations of preschoolers who examined a number of scientists, confirms the significance of the problems outlined mathematical development of children in the process of mathematical knowledge in preschool. In this regard, there is an urgent need of restructuring the content of teaching mathematics in kindergarten, which found echo in the writings of classical and contemporary domestic and foreign educational, psychological science.

Key words: logical-mathematical abilities, pre-school, development of logical-mathematical thinking, logical thinking, logical operations.

УДК 372.881.116.12

Хома Ольга Михайлівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

РІДНЕ СЛОВО ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У статті розкривається роль слова у національно-патріотичному вихованні молодших школярів. Визначено актуальність дослідження. Сучасність вимагає нових підходів до навчання і виховання в системі освіти, початкової зокрема. Потребує подальша розробка теоретичних і практичних засад формування національних почуттів засобом слова на уроках української мови в початковій школі. Низка законодавчих актів України, досліджень науковців з означеної проблеми дають можливість активізувати цю роботу, визначити шляхи її реалізації. Визначено окремі вправи, що сприятимуть формуванню національної свідомості у молодших школярів засобом слова. Серед них: аудіювання тексту, мовні хвилинки – орфоепічні, орфографічні, каліграфічні, вправи «Говори красно», вправи із застосуванням тексту, комунікативні завдання, інноваційні вправи.

Ключові слова: національно-патріотичне виховання, початкова школа, урок української мови, вправи, комунікативні завдання, мовні хвилинки.

Постановка проблеми. Ураховуючи реалії сьогодення, все більшої актуальності набуває формування в молодого покоління почуття патріотизму, активної громадянської позиції. Загальноосвітні і вищі навчальні заклади повинні стати осередком становлення справжніх патріотів України. У початковій школі продовжується формування у молодших школярів національної свідомості, національних цінностей. Актуальним є

наукове розроблення і практичне забезпечення нової системи національно-патріотичного виховання, мета якої – сформувати в учнів почуття національної гідності, розуміння належності їх до українського народу, своєї країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Означена проблема в центрі дослідження низки науковців – В. Сухомлинського, Н. Бібік, І. Беха, С. Гончаренка,